

هوالحکیم

دانشکده مجازی و قطب علمی آموزش الکترونیکی پیشرفته در علوم پزشکی
معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیراز

طرح دوره « ارزیابی اثرات توسعه بر بهداشت و محیط »

جدول شماره ۱: اطلاعات کلی درس

اطلاعات درس		
تعداد واحد: ۲ (۱/۵ نظری، ۰/۵ واحد کارآموزی)	نام درس: ارزیابی اثرات توسعه بر بهداشت و محیط	
پیش نیاز درس: ندارد	گروه هدف: دانشجویان کارشناسی ارشد مدیریت HSE	
شماره درس: ۱۷	گروه آموزشی ارائه دهنده درس: مهندسی بهداشت محیط	
اطلاعات استاد مسئول درس		
گروه آموزشی: مهندسی بهداشت محیط	مرتبه علمی: دانشیار	نام و نام خانوادگی: دکتر حسن هاشمی
اطلاعات تماس:		
<ul style="list-style-type: none"> نشانی محل کار: شیراز، بلوار رازی، دانشکده بهداشت، گروه مهندسی بهداشت محیط ایمیل: h_hashemi@sums.ac.ir تلفن محل کار: ۸-۳۷۲۵۱۰۰۱ داخلی ۳۹۲ ساعات دسترسی به استاد: دوشنبه و سه شنبه ساعت ۱۰-۱۲ 		

اطلاعات استاد همکار درس		
گروه آموزشی: .	مرتبه علمی:	نام و نام خانوادگی: -
اطلاعات تماس:		
<ul style="list-style-type: none"> نشانی محل کار: شیراز، ..... ایمیل: ..... تلفن محل کار: ..... ساعات دسترسی به استاد: 		

اطلاعات استاد همکار درس		
گروه آموزشی: -	مرتبه علمی:	نام و نام خانوادگی: -
اطلاعات تماس:		
<ul style="list-style-type: none"> نشانی محل کار: شیراز، ..... ایمیل: ..... تلفن محل کار: 		

جدول شماره ۲: معرفی درس

معرفی درس (با توجه به اهداف کاربردی)

انجام مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی در سه دهه گذشته در بسیاری از کشورها آغاز گردیده است، اما در دو دهه اخیر مشخص گردیده که بسیاری از طرح های توسعه و عمران در درجه اول دارای آثار مشخص بر سلامت و بهداشت مردم بوده و این پیامدها می توانند گاه به درستی موجب تغییر تصمیم گیری در نزد تصمیم گیران و برنامه ریزان طرح های مذکور گردد. لذا دانش آموختگان مقطع ارشد HSE باید قادر به تبیین و اجرای مطالعات ارزیابی اثرات بهداشتی و زیست محیطی طرح های توسعه و جمع بندی نهایی در زمینه تصمیم سازی نهایی برای اجرا یا عدم اجرای چنین طرح هایی باشند. از این رو در این درس ضمن ارائه مفاهیم اساسی ارزیابی اثرات توسعه بر محیط زیست (EIA) به صورت تاکید بر مسئله ارزیابی اثرات بهداشتی طرح های توسعه یا (HIA) پرداخته خواهد شد و طی آن مهم ترین ویژگی طرح هایی که باید از منظرگاه بهداشتی و زیست محیطی مورد ارزیابی قرار گیرد بیان می گردد.

اهداف درس

هدف کلی:

در پایان این درس دانشجو باید قادر باشد با تکیه بر آموزه های خود، ضمن شناسایی و ارزیابی اثرات طرح های کلان توسعه بر محیط زیست و سلامت جوامع پیرامونی، برنامه مدیریت کاهش اثرات منفی و افزایش اثرات مثبت طرح در حیطه سلامت و محیط را ارائه نماید.

اهداف اختصاصی

اهداف شناختی

- محیط زیست را تعریف و اجزاء آن را تشریح کند.
- قوانین و مقررات محیط زیست را بیان کند.
- ابزارهای مدیریت محیط زیست را نام ببرد.
- توسعه پایدار را تعریف و ابعاد آن را شرح دهد.
- اثرات توسعه ناپایدار بر محیط زیست و سلامت را تحلیل کند.
- ارزیابی اثرات زیست محیطی (EIA) را تعریف کند و اهداف و ضرورت انجام آن را توضیح دهد.
- تاریخچه مطالعات ارزیابی زیست محیطی اثرات توسعه در جهان و ایران را شرح دهد.
- طرح های مشمول تهیه گزارش EIA را نام ببرد.

- اثرات زیست محیطی طرحهای توسعه را تقسیم بندی کند.
- مراحل اساسی ارزیابی زیست محیطی را شرح دهد.
- گردش کار اداری گزارش ارزیابی را توضیح دهد.
- روش های ارزیابی اثرات زیست محیطی را تشریح کند.
- مطالعات موردی ارزیابی به روش ماتریس لئوپولد، ایکولد، پاستاکیا و... را در کلاس ارائه نماید.
- چارچوب تهیه گزارش و نحوه داوری آن را بیان کند.
- دستورالعملهای ارزیابی طرحهای توسعه را ارائه کند.
- نحوه ارزیابی جنبه های زیست محیطی را شرح دهد.
- پیوست سلامت را تعریف نموده و ضرورت انجام آن را شرح دهد.
- شیوه های ارزیابی تاثیر طرحها بر سلامت را توضیح دهد.
- نحوه پایش تاثیر طرحها بر سلامت را تحلیل نماید.
- چارچوب تهیه گزارش پیوست سلامت و گردش کار آن را بیان کند.

اهداف مهارتی

- دانشجو قادر به تهیه گزارش ارزیابی محیط زیستی (EIA) طرح های کلان توسعه باشد.
- دانشجو قادر به تهیه گزارش پیوست سلامت (HIA) طرح های کلان توسعه باشد.
- دانشجو بتواند گزارش های EIA و HIA را نقد و بررسی کند.

اهداف نگرشی

- ضرورت و اهمیت داشتن پیوست سلامت و ارزیابی محیط زیستی طرحهای کلان توسعه را درک کند.
- دیدگاه دانشجو نسبت به اثرات بهداشتی و محیط زیستی توسعه ناپایدار تغییر کند.

روش ارائه درس

راهبرد آموزشی

رویکرد ارائه درس مبتنی بر یادگیری و مشارکت فعال دانشجویان است. در شرایط عادی ۷۰ درصد مطالب بصورت حضوری و ۳۰ درصد از طریق سامانه نوید بصورت مجازی ارائه خواهد شد. ارائه درس بصورت تدریس تعاملی حضوری، مجازی و بازدهی‌های میدانی است.

روش تدریس حضوری

سخنرانی و ارائه مطالب هر جلسه بصورت تعاملی (Interactive Lecturing و Critical Thinking)

نمایش فیلم و تبیین تجارب مدرس در انجام مطالعات EIA و HIA

ارائه سمینار توسط دانشجویان از مطالب سرفصل و ارائه توضیحات تکمیلی توسط مدرس
بازدید از صنایع و طرح‌های مشمول تهیه گزارش ارزیابی محیط زیست و پیوست سلامت

روش تدریس الکترونیکی

بارگذاری اسلایدها و فیلمهای تدریس در سامانه نوید، تدریس برخط در سامانه LMS

ارائه تکالیف مجازی، کوئیز و آزمون

بحث گروهی درباره موضوعات تخصصی در تالار گفتگو

منابع آموزشی

منابع آموزشی اصلی

- ارزیابی اثرات زیست محیطی، مسعود منوری
- دستورالعملهای ارزیابی اثرات زیست محیطی و بهداشتی
- Environmental Impact Assessment / Larry Canter, McGraw_Hill. Last edition
- BMA , “Health and Environmental Impact Assessment , Earthsean,2000.

منابع آموزشی کمکی

- Method of Environmental Impact Assessment / P,Morris and R, Therivel, spon Press, publisher, last edition
- Environmental Impact Analysis Handbook /Rau , J,G. &Wootceen, D .C
- Method of environmental impact assessment / P.Morris,Riki ,Therivel, spon Press, Last edition
- 5-Environmental Impact Assessment David, Lawrance, John Wiley & sons Inc, Last edition
- Birely,M.H.”The Health Impact Assessment Of Development Projects”,UK,HMSO,1995.
- Thrbull R.G.H, “Environmental and Health Impact Assessment Of Development Projects: A Handbook for Practitioners”, Routledge mot EF & N spon,1992.
- Clark, M. Environmental Assessment”, 2000,Johnwitary,UK.
- مقالات و گزارش های معتبر EIA و HIA

تجهيزات و امکانات آموزشی

- وایت بورد، ماژیک
- کامپیوتر، ویدئو پروژکتور، اینترنت

نوع ارزشیابی	شیوه ارزشیابی دانشجو	نمره
ارزشیابی تکوینی (میان دوره)	• حضور منظم دانشجو در کلاس و مشارکت فعال در مباحث علمی	۲
	• تهیه و ارائه سمینار	۱
	• ارائه مطالعات موردی ارزیابی یا نقد گزارش در کلاس	۲
ارزشیابی پایانی (پایان دوره)	• تهیه و ارائه گزارش مطالعات ارزیابی اثرات توسعه بر محیط زیست و سلامت / گزارش کارآموزی در صنعت	۵
	• آزمون پایان ترم	۱۰
جمع کل		۲۰

ارزشیابی برنامه: لطفا در انتهای ترم برای ارزشیابی ترمی به لینکی که با همین عنوان در سایت دانشکده قرار داده شده است مراجعه فرمایید.

جدول شماره ۳: زمان بندی جلسات درس

گروه هدف: دانشجویان کارشناسی ارشد مدیریت HSE		سال ورودی: مهر ۱۴۰۱	زمان ارائه درس: ۲-۱۴۰۱ (ترم دوم ۱۴۰۲-۱۴۰۱)			
روز	تاریخ	ساعت	عنوان جلسات	استاد	مکان	روش ارائه / رسانه
۱	دوشنبه ۱۴۰۱/۱۱/۲۴	۱۰-۱۲	<ul style="list-style-type: none"> تعریف محیط زیست و اجزاء آن قوانین و مقررات محیط زیست 	دکتر حسن هاشمی	دانشکده بهداشت	حضوری
۲	دوشنبه ۱۴۰۱/۱۱/۱	۱۰-۱۲	<ul style="list-style-type: none"> ابزارهای مدیریت محیط زیست تعریف توسعه پایدار و ابعاد آن اثرات توسعه ناپایدار بر محیط زیست و سلامت 	دکتر حسن هاشمی	دانشکده بهداشت	حضوری
۳	دوشنبه ۱۴۰۱/۱۲/۸	۱۰-۱۲	<ul style="list-style-type: none"> تعریف ارزیابی اثرات زیست محیطی (EIA) اهداف و ضرورت ارزیابی زیست محیطی تاریخچه مطالعات ارزیابی زیست محیطی اثرات توسعه در جهان و ایران طرح های مشمول تهیه گزارش EIA 	دکتر حسن هاشمی	دانشکده بهداشت	حضوری
۴	دوشنبه ۱۴۰۱/۱۲/۱۵	۱۰-۱۲	<ul style="list-style-type: none"> تقسیم بندی اثرات زیست محیطی مراحل اساسی ارزیابی زیست محیطی گردش کار اداری گزارش ارزیابی 	دکتر حسن هاشمی	دانشکده بهداشت	حضوری
۵	دوشنبه ۱۴۰۱/۱۲/۲۲	۱۰-۱۲	<ul style="list-style-type: none"> روش های ارزیابی اثرات زیست محیطی 	دکتر حسن هاشمی	دانشکده بهداشت	حضوری
۶	دوشنبه ۱۴۰۱/۱۲/۲۹	۱۰-۱۲	<ul style="list-style-type: none"> مطالعات موردی ارزیابی به روش ماتریس لئوپولد، ایکولد، پاستاکیا و... 	دکتر حسن هاشمی	دانشکده بهداشت	حضوری
۷	دوشنبه ۱۴۰۲/۱/۲۱	۱۰-۱۲	<ul style="list-style-type: none"> چارچوب تهیه گزارش و داوری ارائه دستورالعملهای ارزیابی طرحهای توسعه 	دکتر حسن هاشمی	دانشکده بهداشت	حضوری
۸	دوشنبه ۱۴۰۲/۱/۲۸	۱۰-۱۲	<ul style="list-style-type: none"> ارزیابی جنبه های زیست محیطی 	دکتر حسن هاشمی	دانشکده بهداشت	حضوری
۹	دوشنبه ۱۴۰۲/۲/۱۱	۱۰-۱۲	<ul style="list-style-type: none"> تعریف ارزیابی اثرات بهداشتی طرحهای توسعه (پیوست سلامت) اهداف HIA و جایگاه اجرایی آن ضرورت ارزیابی اثرات بهداشتی طرحهای مشمول پیوست سلامت 	دکتر حسن هاشمی	دانشکده بهداشت	حضوری
۱۰	دوشنبه ۱۴۰۲/۲/۱۸	۱۰-۱۲	<ul style="list-style-type: none"> قوانین، اسناد بالادستی و الزامات تهیه پیوست سلامت تاریخچه پیوست سلامت 	دکتر حسن هاشمی	دانشکده بهداشت	حضوری

			<ul style="list-style-type: none"> مزایای ارزیابی اثرات بهداشتی 				
حضوری	دانشکده بهداشت	دکتر حسن هاشمی	<ul style="list-style-type: none"> شیوه های ارزیابی بهداشتی طرحها الگوی مبتنی بر تعیین مخاطره بهداشتی 	۱۰-۱۲	۱۴۰۲/۲/۲۵	دوشنبه	۱۱
حضوری	دانشکده بهداشت	دکتر حسن هاشمی	<ul style="list-style-type: none"> تعیین سیمای بیماریها تعیین و ارزیابی مخاطرات بهداشتی الگوی مبتنی بر تعیین انحراف از استانداردهای مرتبط با سلامت 	۱۰-۱۲	۱۴۰۲/۳/۱	دوشنبه	۱۲
حضوری	دانشکده بهداشت	دکتر حسن هاشمی	<ul style="list-style-type: none"> تعریف و اهداف پایش اجزای برنامه پایش تشکیلات اداری و هزینه های پایش بهداشتی 	۱۰-۱۲	۱۴۰۲/۳/۸	دوشنبه	۱۳
مجازی	دانشکده بهداشت	دکتر حسن هاشمی	<ul style="list-style-type: none"> الزامات مراحل تدوین پیوست سلامت تعیین کفایت طرحهای ارزیابی بهداشتی فلوچارت گردش کار گزارش پیوست سلامت 	۱۰-۱۲	۱۴۰۲/۳/۲۲	دوشنبه	۱۴
بازدید میدانی	دانشکده بهداشت	دکتر حسن هاشمی	<ul style="list-style-type: none"> نقد و بررسی گزارش ارزیابی 	۱۰-۱۲	۱۴۰۲/۳/۲۹	دوشنبه	۱۵
بازدید میدانی	دانشکده بهداشت	دکتر حسن هاشمی	<ul style="list-style-type: none"> ارزیابی میدانی تاثیر طرح ها بر محیط زیست و سلامت 	۱۰-۱۲	۱۴۰۲/۴/۵	دوشنبه	۱۶
حضوری / مجازی	دانشکده بهداشت	دکتر حسن هاشمی	<ul style="list-style-type: none"> ارائه سمینار دانشجویی 	۱۰-۱۲	۱۴۰۲/۴/۱۲	دوشنبه	۱۷
حضوری	دانشکده بهداشت	دکتر حسن هاشمی	<ul style="list-style-type: none"> آزمون پایان ترم 	۱۰-۱۲	۱۴۰۲/۴/۱۹	دوشنبه	۱۸